

VERZOEK OM INPUT VOOR EEN PARALLEL UITGEVOERDE EVALUATIE EN EFFECTBEOORDELING

BENAMING VAN HET INITIATIEF	Europese oceaanwet
LEIDEND (VERANTWOORDELIJKE EENHEID)	DG Directoraat-generaal Maritieme Zaken en Visserij – Eenheid A.2
VERWACHT SOORT INITIATIEF	Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad
INDICATIEVE PLANNING	Q4-2026
AANVULLENDE INFORMATIE	Beleidsterrein: oceanen en visserij
<i>Dit document dient slechts ter informatie. Het loopt niet vooruit op de eindbeslissing van de Commissie over de vraag of dit initiatief zal worden voortgezet en welke invulling dat uiteindelijk zal krijgen. Alle elementen van het beschreven initiatief, waaronder de planning, kunnen veranderen.</i>	

A. Politieke context, probleemomschrijving en subsidiariteitscontrole

Politieke context

De Europese Commissie heeft in juni 2025 het [Europees Oceaanpact](#) vastgesteld. Dit Oceaanpact is een **brede strategie** die tot doel heeft de oceanen beter te beschermen, een bloeiende blauwe economie te bevorderen en het welzijn van mensen in kustgebieden te ondersteunen. Een hoeksteen van het Oceaanpact is de **Europese oceaanwet**, die zal voortbouwen op de herziening van de **richtlijn maritieme ruimtelijke planning (Richtlijn 2014/89/EU)** en de samenhang en doeltreffende uitvoering van maritieme governance in de EU wil verbeteren.

Voorts zal deze oceaanwet dienen als rechtsgrondslag voor de basisgovernance van het **oceanobservatie-initiatief**, dat onder meer tot doel heeft een geïntegreerd, kosteneffectief, betrouwbaar en veilig Europees observatiesysteem verder te ontwikkelen. Daarnaast wil deze oceaanwet een coherente en gestandaardiseerde aanpak creëren voor het plannen en in-situ uitvoeren van oceanobservatiecampagnes en de oceaangerelateerde rapportageverplichtingen vereenvoudigen voor zowel wetenschappelijke waarnemingen als milieुरapportage, waarbij alle aspecten van het mariene milieu aan bod komen.

Probleem dat met het initiatief wordt aangepakt

Op basis van de input van uiteenlopende dialogen, deskundigengroepen, raadplegingen, de evaluatie van de kaderrichtlijn mariene strategie en feedback na het Oceaanpact heeft de Commissie de volgende belangrijke tekortkomingen in de wetgeving vastgesteld.

1. Oceaan-governance

- Behoeftte aan strategische maritieme ruimtelijke ordening op lange termijn die is afgestemd op het EU-beleid inzake natuurbescherming, hernieuwbare energie, voedsel, vervoer, toerisme en veiligheid.
- Toenemende ruimtelijke conflicten als gevolg van de stijgende vraag naar mariene ruimte en onvoldoende instrumenten om daarop te anticiperen of deze op te lossen.
- Het ontbreken van een governancekader op EU- en zeebekkenniveau waarin alle oceaangerelateerde streefdoelen worden gecoördineerd.
- Gefragmenteerde zeebekkengovernance: er bestaan talrijke structuren, maar geen daarvan bestrijkt alle activiteiten of biedt een coherente aanpak van implementatie en conflictoplossing.
- Gefragmenteerde oceanobservatie tussen en binnen de lidstaten – met als gevolg inefficiëntie, dubbel werk, gemiste kansen voor samenwerking en een verminderd internationaal concurrentievermogen.

2. Klimaat-, vervuilings- en milieudruk • De intensivering van het kust- en zeegebruik en de sterke wisselwerking tussen land en zee hebben de klimaat-, vervuilings- en milieudruk doen toenemen. Betere sector- en grensoverschrijdende coördinatie is nodig om de bestaande beschermings- en herstellwetgeving uit te voeren. • Klimaatverandering, verlies van de biodiversiteit en aantasting van het ecosysteemvormen een bedreiging voor de veerkracht van kustgemeenschappen en vereisen een sterkere uitvoering, duurzame kansen en capaciteitsopbouw. • De onderlinge verbanden tussen klimaat en biodiversiteit moeten beter worden ingebed in oceaangerelateerde wetgeving en worden ondersteund door alomvattende, empirisch onderbouwde governance- en observatiesystemen.
Grondslag van het EU-optreden (rechtsgrondslag en subsidiariteitscontrole)
Rechtsgrondslag De rechtsgrondslag voor het EU-optreden op het gebied van maritieme ruimtelijke ordening, oceaanobservatie en daarmee samenhangend beleid wordt gevormd door specifieke artikelen van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie ("VWEU"). Bijzonder relevant voor de oceanwet zijn de artikelen 43, 100, 192, artikel 194, lid 2, en artikel 182 VWEU. Deze artikelen zien op: i) visserij (beheer van de levende mariene hulpbronnen); ii) vervoer (doelstellingen van het EU-zeevervoersbeleid); iii) economische, sociale en territoriale samenhang; iv) het milieu (behoud, bescherming en verbetering van de kwaliteit van het milieu); v) energie (mariene energiebronnen); en vi) onderzoek. Ook moet rekening worden gehouden met het voorzorgsbeginsel en het beginsel van preventief handelen (artikel 191, lid 2, VWEU). Samen bieden deze artikelen de noodzakelijke rechtsgrondslag voor de EU-inspanningen op het gebied van maritieme ruimtelijke ordening, milieuduurzaamheid, onderzoek, energie-integratie en regionale cohesie. Dit raamwerk is van essentieel belang voor de verwezenlijking van geïntegreerde en duurzame ontwikkeling in alle maritieme sectoren van de EU.
Praktische noodzaak van EU-optreden (subsidiariteit/noodzaak en EU-meerwaarde)
EU-meerwaarde Coördinatie op EU-niveau zorgt voor gestructureerde, consistente oceaangovernance in alle lidstaten, en met name op zeebekkenniveau. Zij verbetert de hulpbronnefficiëntie, vermindert dubbel werk, brengt lacunes in beeld en versterkt de samenwerking tussen belanghebbenden. Omdat de EU in staat is perspectieven te integreren, sectoroverschrijdende samenwerking te bevorderen, onderzoek en innovatie te ondersteunen en grensoverschrijdende uitdagingen aan te pakken, is zij zeer geschikt voor oceaangovernance. Dit initiatief verbetert de afstemming op internationale kaders en versterkt het geopolitieke leiderschap van de EU op het gebied van maritieme ruimtelijke ordening, marien milieubeheer, oceaanobservatie en -technologie. Het mobiliseert ook cruciale actoren en EU-middelen, zoals de regionale zeeverdragen, de Intergouvernementele Oceanografische Commissie van de Unesco (IOC-Unesco), Copernicus, het Europees marien observatie- en datanetwerk (EMODnet), de digitale tweeling van de oceaan (EU DTO), het platform voor maritieme ruimtelijke planning en het Europees Blauw Forum. Subsidiariteit De oceanwet moet een aanvulling vormen op – en niet in de plaats komen van – nationale inspanningen door te zorgen voor governance in een geest van samenwerking en efficiëntie die de lokale input eerbiedigt. Een eengemaakte EU-aanpak van de planning en coördinatie van campagnes voor oceaanobservatie vereist duidelijk actie op EU-niveau.
B. Doelstellingen en beleidsopties
Doel van de oceanwet is de modernisering van de maritieme ruimtelijke planning om zo aan het Oceaanpact invulling te geven door middel van versterkte nationale sectoroverschrijdende coördinatie en een versterkte

zeebekkenaanpak. Ook creëert de oceaanwet een rechtsgrondslag voor de governance van de EU-oceanobservatie en de gecoördineerde planning van observatiecampagnes. De voorbereiding ervan zal worden afgestemd op de herziening van de kaderrichtlijn mariene strategie om een coherente EU-oceaan-governance te waarborgen, en alle voorgestelde maatregelen zullen met die herziening worden gecoördineerd. De oceaanwet zal een coherente en doeltreffende uitvoering ondersteunen, de rapportage stroomlijnen en beperken, en bijdragen tot de opbouw van een overkoepelend governancekader, onder meer voor het oceanobservatie-initiatief.

Eerste beleidsmaatregelen:

- een klimaatslimme maritieme ruimtelijke planning invoeren door te verwijzen naar alle oceaangerelateerde streefdoelen, de concepten van de richtlijn maritieme ruimtelijke planning te verduidelijken en deze af te stemmen op de kaderrichtlijn mariene strategie;
- een antwoord bieden op nieuwe klimaatgerelateerde toepassingen, gevolgen van klimaatverandering en veranderingen in het gebruik van de zee;
- een rechtsgrondslag creëren voor de governance en coördinatie van het Europees oceanobservatiesysteem (EOOS) via een formeel forum van de Commissie en de lidstaten, dat geïntegreerde besluiten en betrokkenheid van belanghebbenden mogelijk maakt (met inbegrip van de regionale zeeverdragen);
- alle oceaangerelateerde ruimtelijke streefdoelen integreren om de [drievoudige planetaire crisis](#) het hoofd te bieden en de maritieme ruimtelijke planning te versterken en zo uitdagingen op het gebied van klimaat, biodiversiteit en verontreiniging aan te pakken;
- een geharmoniseerde maritieme ruimtelijke planning eisen die is afgestemd op de kaderrichtlijn mariene strategie; beter geïntegreerde beheersplannen voor zeebekkens opstellen waarin bestaande bindende EU-streefdoelen met betrekking tot de oceanen zijn opgenomen;
- zorgen voor een sterkere, beter gecoördineerde governance van oceanobservatie met een dimensie concurrentievermogen.

Deze maatregelen zullen verder worden uitgewerkt via raadpleging en een effectbeoordeling, rekening houdende met de herziening van de kaderrichtlijn mariene strategie, het uitvoeringsverslag 2026 van de richtlijn maritieme ruimtelijke planning, en de input ontvangen in het kader van dit verzoek om input en een openbare raadpleging.

C. Waarschijnlijke effecten

De oceaanwet komt niet in de plaats van sectoraal beleid, zoals het gemeenschappelijk visserijbeleid. Hij kan echter de samenhang in de EU-wetgeving vergroten, sectorale co-existentie bevorderen en conflicten in verband met toekomstige prioriteiten oplossen door mechanismen te creëren die de zes prioriteiten van het Oceanapact integreren. Ook zal hij een “multifunctioneel ontwerp”-benadering ondersteunen om een antwoord te bieden voor ruimtelijke schaarste in bepaalde gebieden. Door alle EU-doelstellingen op het gebied van maritieme ruimtelijke planning in één kader onder te brengen, kan de monitoring beter worden gecoördineerd en vereenvoudigd.

Het voorstel kan de kosten van oceanobservatie verminderen, de efficiëntie verhogen en meer collectieve goederen opleveren met dezelfde hulpbronnen. Overheidsinstanties zullen de plannen voor de observatiecampagne in een gestandaardiseerd formaat moeten publiceren. Met de oceaanwet zullen EU-lidstaten ook meer kunnen bijdragen aan Duurzaam Ontwikkelingsdoel (SDG) 14 van de VN inzake het behoud en het duurzame gebruik van de rijkdommen van de oceanen.

Een geïntegreerd Europees raamwerk voor oceaan-governance is bevorderlijk voor vereenvoudiging door middel van consistentere EU-wetgeving en gestroomlijnde rapportage. Gedigitaliseerde rapportage en gestandaardiseerde dataformaten bieden meer ruimte voor automatisering en zullen de regeldruk op lange termijn verminderen. Strengere eisen inzake maritieme ruimtelijke planning en gecoördineerde oceanobservatieplanning zullen echter extra inspanningen van de lidstaten vergen om deze om te zetten en de nieuwe wetgeving te implementeren.

D. Instrumenten voor betere regelgeving

Effectbeoordeling

De lopende evaluatie van de richtlijn maritieme ruimtelijke planning zal, parallel met een effectbeoordeling van de oceaankwet, de voorbereiding van dit initiatief ondersteunen. In oktober 2025 is een studie gestart die bewijsmateriaal en analyses moet opleveren die de Commissie moeten helpen bij haar inspanningen op het gebied van effectbeoordeling.

Raadplegingsstrategie

Bestaande verslagen en bewijsmateriaal hebben vaak betrekking op bepaalde thema's en dateren vaak al van een aantal jaren geleden. Aanvullend bewijsmateriaal is nodig om de lacunes op te vullen en een actueel beeld van de situatie te geven, met name ter ondersteuning van de effectbeoordeling en de kwantificering van de kosten en baten.

De belangrijkste belanghebbenden zijn onder meer nationale, regionale en lokale overheidsdiensten, regionale/internationale organen (met inbegrip van de regionale zeeverdragen), relevante industriële sectoren/bedrijven (met inbegrip van het mkb), het brede publiek en kustgemeenschappen, milieu-ngo's, wetenschappelijke instellingen en instellingen voor (maritiem) onderzoek.

De **geplande raadplegingsactiviteiten** omvatten dit verzoek om input, een open publieke raadpleging en een reeks gerichte raadplegingen van belanghebbenden in verschillende fora, zoals de dialogen over visserij en oceanen, het Europees Blauw Forum en groepen van deskundigen uit de lidstaten, en verenigingen/organisaties op EU-niveau, in overeenstemming met het beleid van de Commissie inzake betere regelgeving.